

hundrede til vore Dage, ligesom en isfyldt Østersø nu synes at indtræffe lige saa sjældent som før.

Af de senere Aars udførlige Statistik over Isforholdene fremgaar det, at i 1 af 3 Vintre, 33 i Aarhundredet, findes der Is i Hovedfarvandene. Af disse 33 Isvintre er der antagelig i hvert Aarhundrede 5 særlig isrige Vintre og maaske 1 ualmindelig haard Vinter (som 1893) i hvert Aarhundrede.

Tages Hensyn til 1) at de ældre Beretninger er ret upaalidelige, 2) at Farvandene har haft andre Navne før, og 3) at Dampskibstrafiken svækker Isen, saa den ikke kan danne sig saa hurtigt og ikke kan faa Tid til at naa nogen nævneværdig Styrke, inden en Tøperiode indfinder sig, hvori Dampskibene nu kan ødelægge Isen, men

hvor Tøvejret alene i tidligere Dage ikke svækkede Isen nævneværdigt, — tages alle disse Forhold i Betragtning, synes det at fremgaa, at der ikke er nogen Sandsynlighed for, at Islægget i tidligere Vintre har været forskelligt fra vore Dages Isforhold.

Til denne Oversigt har jeg føjet nogle Kort over Isens Udbredelse i vore Farvande i afvigte Vintre, da disse Kort kan tjene som Norm for Isens Udbredelse i en særlig isrig Vinter. Isen kan ligge længere, Vinteren kan være mere snerig, og af den Grund i den almene Opfattelse karakteriseres som haard, men kun i de allerhaardeste Isvintre. 1 Gang i Aarhundredet, kan Isen naa en større Udbredelse end i sidste Vinter, endda ikke meget større Nord efter, medens den Øst efter kan strække sig over hele Østersøen.

Den dansk-hollandske arkæologiske Ekspedition til Vestindien.

Af

Dr. phil. Gudmund Hatt.

Omkring 1. December afrejser med et af Østasiatisk Kompagnis Skibe til Vestindien en arkæologisk Ekspedition, bestaaende af den hollandske Professor J. P. B. de Josselin de Jong, Dr. phil. Gudmund Hatt og Fru Emilie Demant Hatt. Geografisk Tidsskrift har anmodet Ekspeditionens danske Leder, Dr. Hatt, om en Redegørelse for Ekspeditionens Maal og Opgaver og har i den Anledning modtaget følgende:

Man har længe vidst, at der paa de vestindiske Øer findes synlige Vidnesbyrd om den forsvundne Urbefolkning. Et arkæologisk Materiale, tilvejebragt af G. Latimer paa Puerto Rico, blev publiceret af O. T. Mason i Smithsonian Report for 1876; og en privat Samling, tilhørende M. Guesde paa Guadeloupe, blev offentliggjort i Smithsonian Report for 1884. Efter at Amerika ved Krigen med Spanien 1898 havde erhvervet Puerto Rico, øgedes de amerikanske Arkæologers Interesse for Vestindien, og fra 1902 foretog Dr. J. W. Fewkes, den amerikanske Leder af Bureau of American Ethnology i Washing-

ton, flere Forskningsrejser til Vestindien; Resultatet af hans Arbejde foreligger i en Række Afhandlinger, af hvilke den vigtigste er »The aborigines of Porto Rico and neighboring islands«, 25. annual Report of the Bureau of Ethnology, Washington 1907. Købet af de dansk-vestindiske Øer 1917 gav ny Impuls til den amerikanske Arkæologi. Theodor de Bovy, der havde indsamlet Oldsager paa Bahama Øerne og andetsteds for »Museum of the American Indian« i New York, foretog allerede i Vinteren 1916—17 Udgravninger af Bopladsaflejringer paa St. Thomas og St. Croix. Siden har amerikanske Arkæologer særlig havt Opmærksomheden henvendt paa Puerto Rico og Cuba.

Fra europæisk Side har der ikke vist sig synderlig Interesse for Studiet af Antillernes døde Kultur. Englænderen T. A. Joyce har i »Journal of the Royal Anthropological Institute XXXVII« publiceret nogle vestindiske Oldsager, der befinder sig i British Museum, og Hollænderen J. P. B. de Josselin de Jong har udgivet en arkæologisk Afhandling

om Øerne Aruba, Curaçao og Bonaire paa Grundlag af Materiale, indsamlet af en hollandsk Præst. Ingen systematiske Undersøgelser af Bopladser og Grave — som vides at eksistere paa adskillige af de vestindiske Øer — er foretaget af Europæere. Dette er uheldigt. Thi de arkæologiske Problemer i Vestindien har en vidtrækkende Betydning for det gamle Amerikas Kulturhistorie og kunde vel gøre Krav paa Interesse fra de Nationers Side, der i Aarhundreder har ejet Kolonier paa Antillerne. Og det kan ikke siges, at europæisk Deltaelse i Amerikas arkæologiske Udforskning er overflødig. Til Trods for sine utvivlsomme Fortjenester staar den nordamerikanske arkæologiske Videnskab næppe helt paa Højde med den europæiske i Henseende til Metode. De amerikanske Undersøgelser i Vestindien har hidtil haft Karakter af en ret og slet Indsamling af Musæumsmateriale og har saa godt som intet bragt for Dagen angaaende Gravskikke eller med Hensyn til Lejringsforhold i de Affaldsdynger, der betegner de gamle indianske Bopladser. Vi ved derfor endnu kun lidt eller intet om, hvorledes de mange Former af Oldsager, som amerikansk Publikation i de senere Aar har fremlagt, hører sammen til Kulturkomplekser, eller om det relative Aldersforhold mellem Oldsagstyperne.

Kulturen paa Antillerne var ikke ensartet over det hele; og der er Grund til at tro, at forskellige Kultur- og Folkestrømme er fulgt efter hinanden. Ved Opdagelsen skal Indbyggerne paa Cuba, Haiti, Jamaica, Bahama Øerne og den vestlige Del af Puerto Rico have talt Sprog af Aruak-Ætten, medens de smaa Antiller og det østlige Puerto Rico havde caraibiske Indbyggere. Det maa antages, at baade det aruakiske og det caraibiske Element var kommet fra Sydamerika, og det synes rimeligt, at det aruakiske var kommet først, og at det efterhaanden var fortrængt fra en Del af Omraadet af indvandrede Caraiber. Det er ikke udelukket, at nogle af Øerne kan have været befolket allerede forud for det aruakiske Elements Indvandring. I hvert Fald kan Antillernes gamle Kultur ikke helt og holdent opfattes som Laan fra Sydamerika. Paa de store Antiller og paa de tidligere danske Besiddelser er fundet Keramik og Stenarbejder, der bærer Vidne om en særegen og ret høj Kulturudvikling.

De tidligere dansk-vestindiske Øer har ved deres Beliggenhed en særlig arkæologisk Interesse.

De er ikke langt fjernede fra Grænsen mellem det aruakiske og caraibiske Omraade, og de ligger nær ved de store Antiller. Det er derfor paa Forhaand sandsynligt, at de først har været beboede af Aruaker og siden af Caraiber; og vi kan vente at finde Vidnesbyrd om kulturel Indflydelse fra de store Antiller. En arkæologisk Undersøgelse af St. Croix og Jomfru Øerne maa derfor kunne bidrage til at belyse Vekselvirkningen mellem aruakisk og caraibisk Kultur paa Antillerne.

At særlig St. Croix er ret rig paa Bopladsaflejringer, er for mere end 20 Aar siden paavist af Oberstløjtnant H. N. Ramsing, der som Premierløjtnant hjemførte til Nationalmusæet en Samling af Lerkarskaar m. m. fra den store Affaldsdyngede ved Salt River. Denne Affaldsdyngede, der siden delvis er gennemgravet af engelske og amerikanske Samlere, synes endnu at rumme urørte Partier, hvor en systematisk Undersøgelse vilde lønne sig; herom er modtaget Oplysninger fra den danske Planter G. Nordby, der har skænket Nationalmusæet en værdifuld Oldsagssamling. Ogsaa paa St. Thomas skal der ifølge Meddelelser fra stedkendte Folk være Haab om at finde urørte Bopladsaflejringer.

Den dansk-hollandske Ekspedition, der omkr. 1. December rejser til Vestindien, vil først undersøge de forhenværende danske Øer og derefter de hollandske »Bovenwindsche Eilanden«, St. Martin, St. Eustatius og Saba. Ekspeditionens videre Foretagender afhænger især af, hvorlangt Tid og Penge vil strække til. Dominica og St. Vincent har ikke alene arkæologisk, men ogsaa etnografisk Interesse, idet her endnu lever Caraiber, omend stærkt blandede med Negerblod. Men Centret i Antillernes gamle Kulturudvikling synes at ligge paa den Ø, der ogsaa i fysisk Henseende er Antillernes Kærneland, nemlig Santo Domingo—Haiti. Her vides at være rige Levninger i Form af Bopladser, Grave og saakaldte »Boldpladser« eller stenhegnede Pladser, der formentlig har været anvendte til Ceremonier, samt Huler med Vidnesbyrd om Behoelse og Helligstninger — der forøvrigt findes paa mange af Antillerne, bl. a. paa St. Jan. Endnu er der foretaget meget lidt af arkæologisk Arbejde paa Santo Domingo—Haiti, skønt anselige Samlinger af Oldsager er ført herfra til forskellige Musæer. Her synes at være et særlig rigt Felt for fremtidige Undersøgelser.